

EDITORIAL

Ha pinakadagmit nga panahon, patalsikon na hi Duterte

Diri na gud madidiwara an pagin numero uno nga kriminal ngan kurakot ni Rodrigo Duterte. Hini nga naglabay, ginrekomenda han Blue Ribbon Committee han Senado nga salawdan hin kaso nga *betrayal of public trust* ("pagtraydor ha publiko") hi Duterte tungod ha pagkadabi hini ha konsabuhay han pagsingabot ha pandemya agud maghuthot hin pampubliko nga pondo. Kasunod ini han pira kabulan nga imbestigasyon han Senado kasumpay han mga anomaliya ha panmalit han gubyerno hin panmedikal nga suplay diin gin-pangunahan ni Duterte an pagpuyas ha kwarta han katawhan.

Hini nga "enggrande nga konsabuhay," kaparte liwat an sekretaryo han Department of Health nga hi Francisco Duque III, sangkay ni Duterte nga negosyante nga hi Michael Yang, mga upisyal han kompaniya nga Pharmally Pharmaceutical Corporation, ngan mga upisyal han Procurement Service han Department of Budget and Management. Maanomaliya nira nga ginbarubalhin an pampubliko nga pondo, doble-doble an ginpresyo ha mga *face mask*, *face shield* ngan *test kit* nga ginpalit han gubyerno, ngan ginpalusot an mga *expired* nga higamit medikal. Gintagan hin dagko nga balor hin kontrata

an kompaniya nga Pharmally ha luyo han mga kapalpakan ngan pagkadabi han mga tag-iya hini ha mga kriminal nga kaso, ngan ginpabay-an pa ini nga diri magbayad hin buhis.

Ha luyo han mga pag-atentar ni Duterte nga ulangon an mga imbestigasyon, ginpursige gihapon ini han Senado dara han makusog nga pagkundenar han katawhan ha tinagdako nga panlimborg nga ginhimo nira Duterte. Grabe gud an ira kanganas kahuman nira antuson an duha katuig nga wala-tuo nga kapalpakan, mapan-gipit nga mga palisiya, ngan waray pulos nga mga pitad han gubyerno agud atuhan an pandemya.

"Ha pinakadagmit...," sundan ha paypay 2

Upisyal ha intelidyens han PNP, ginsirutan han BHB-RUC

GINSIRUTAN HAN USA katim han Bagong Hukbong Bayan-Rodante Urtal Command (BHB-RUC) hi Police Staff Sergeant Jorel D. Pajac ha Barangay Calingnan, Catubig, Northern Samar hadton Enero 10 dapit ala-7:30 han aga.

Sigon ha BHB-RUC, usa nga aktibo nga upisyal ha intelidyens han Philippine National Police (PNP) ha prubinsya hi Pajac. Nagtutukod hiya hin mga asset ha mga baryo han Catubig ngan Las Navas. Hiya liwat an nagpapaluyo ha pwersahay nga pagpasurender, pagtanum hin ebidsya ngan pwersahay nga pagpaamin ha mga sibilyan ha nasering nga mga lugar como mayda kunuhay sumpay ha rebolusyunaryo nga kagiusan.

Antes hini, makapira kabeses nagpahimatngon an BHB-RUC ha kapulisan ha Catubig nga likyan an aktibo nga pagpatuman hin mga palisiya nga mapan-gipit ha katawhan ngan naatake ha rebolusyunaryo nga kagiusan. Ginpaabot ini nga pa-himatngon labina ha mga sugad ni Pajac nga naukoy ha lugar ngan ginalulugop han Demokratiko nga Gubyerno han Katawhan. Kundi ginbalewaray niya ini sanglit ginpatuman an sirot ha iya.

Samtang, tulo naman an patay ngan usa an samaran ha mga nag-ooperasyon nga pwersa han 20th Infantry Battalion ngan PNP-Special Action Force kasunod han taktikal

"Upisyal ha intelidyens...," sundan ha paypay 2

Ayuda ngan pagkaon, diri panmomba!

Ayuda ha pandemya ngan bakuna!” “Bugas, diri bomba!” Ini an mga islogan nga gintao han mga parag-uma ha mga kalsada ha Barangay San Miguel, Las Navas, Northern Samar hadton aga han Enero 10. Baton nira ini ha terorista nga panganyon ngan mapan-uwat nga “peace rally” nga ginhimo han 20th Infantry Battalion ha ira lugar hadin Disyembre. Nagsabrag liwat hira hin mga kopya han rebolusyunaryo nga mantalaan nga *Bandilyo Gerilya* agud batunon ngan ibuksas an mga pakaraut han kasundaluhan.

Grabe nga kakurian an gin-aagian han mga parag-uma. Waray pa hul-os nga makarekober an ira produksyon han lubi dara han paglasurbo han mga bagyo nga Tisoy (2019) ngan Ambo (2020). Ginpagrabe pa ini han pandemya nga Covid-19 ngan natikagrabe nga pan-ekonomiko nga krisis. Dugang hira nga nag-inantos tungod ha waray pulos nga mga militarista nga pitad han rehimene Duterte ha pagresponde ha pandemya ngan ha krisis ha ekonomiya han nasud.

Tukma nga ginladawan han mga islogan an demanda han mga parag-uma ha kabaryuhan. Imbes nga gu-mastos hin yukut-yukot kapisos ha terorista nga panganyon ha mga umhan-an, lugod angay ini gamiton para ha pinansyal nga ayuda, pagkaon, panmedikal nga serbisyo, *mass testing*, ngan talwas ngan epektibo nga pagbakuna.

Bisan kun makatadungan ini nga mga panawagan, waray ini analisaron ngan waray man la pagpaid hira 1Lt. Adonis Adan Collado, kumander han Bravo Company han 20th IB, ngan Sgt. Eldrin Crisologo, lider han tim han Retooled Community Support Program (RCSP) hini nga kumpanya. Ginmando pa nira an pagtangular hini nga mga islogan ngan gin-isgan pa an barangay konseho han San Miguel.

Dako an buot han mga tim han RCSP ha San Miguel ngan mga kasapit

hini nga San Francisco, Las Navas, ngan Osang ngan Nagoocan, Catubig, nga ginpwersa pa nira an mga konseho hini nga mga baryo nga pumirma hin resolusyon nga nagdedeklara nga kakaraw-ton ngan susupportahan nira an mga tro-pa nga naghihimo hin RCSP. Pwersahay liwat nira nga ginpapirma an deklaras-yon nga “persona non grata” kontra ha PKP-BHB, ngan an dokumento diin “nagsasaad” an konseho nga waray maraut nga matatabo ha mga sundalo ha ira baryo. Kundi iligal ini nga mga kasarabutan tungod kay ginpananalip-dan han internasyunal nga makatawo nga balaud an mga sibilyan ngan diri hira angay ig-api ha armado nga agway.

Kun mayda ginpapapirma an AFP-PNP ha mga barangay konseho, angay hira magkonsulta ha mga organisasyon han mga abugado agud diri hira ma-pugos nga magpirma hini nga mga dokumento ngan mapanalipdan nira an interes han ira mga molupyo.

Samtang, ha Eastern Samar, mayda liwat nag-ooperasyon nga mga tim han RCSP ha mga barangay han Ag-saman, Mabuhay, San Roque, Cagmanaba, ngan Magsaysay ha bungto han Jipapad. Waray maupay nga hinga-radtuhan an pagpermi han mga pasista nga sundalo ha kabaryuhan. Sanglit makatadungan an panawagan, “Mili-tar, layas ha kabaryuhan!” □

“Upisyal ha intelidyens..,” tikang ha paypay 1

nga opensiba han BHB-RUC ha giutan han Kilometro 8 ngan Kilometro 9, Ba-rangay San Isidro, Las Navas hadton Enero 4.

Ha Western Samar, duha an patay ngan usa an samaran nga ahente ha in-telidyens han 63rd IB ha ginhimo nga

taktikal nga opensiba han BHB-Arnulfo Ortiz Command hadton Enero 12 ha Sit-tyo Guinpondoan, Basey. Naghimo liwat hira hin operasyon haras ha Barangay Pelaon, Pinabacdao hadton Enero 25 diin tulo an napatay nga pwersa han 46th IB ngan CAFGU. □

“Ha pinakadagmit..,” tikang ha paypay 1

Samtang mabayanihon nga gin-aatuhan han mga trabahador pankalibsugan an Covid-19, gintitipid naman ha pondo an mga ospital ngan *testing center*. Samtang ginbabasol an publiko ha pagsamwak han bayrus, ginmamalgastar naman an ira kwarta ha mga maano-maliya nga kontrata ngan ha pangurakot.

Dugang nga naproybaran an maiha na nga aram han katawhan nga hi Duterte an hadi han korapsyon. Ha sakob hin haros unom katuig, gin-abuso niya an iya poder agud mahakin an kwarta han katawhan. Dako nga parte han nasyunal nga badyet an personal niya nga katin ngan nakahigot ha iya kapritso. Ginpulsan niya an mga kwestyunable nga kontrata han pautang han China ngan ginpa-boran an mga dako nga negosyante han mga kontrata han gubyerno. Ginlibre niya ha im-bestigasyon an mga korap nga upisyal nga kakunsabo niya ha iya korapsyon. Diri masukol an iya ganansa ha tone-tonelada nga iligal nga druga nga gin-ismagol prinsipal tikang ha China.

An pangunguna ni Duterte ha tinagdagko nga korapsyon ngan anomaliya usa la ha mga krimen kun diin angay hiya papagbatunon. Diri na angay maghulat pa an katawhan nga mahuman an iya termino ha Hunyo agud tapuson na an iya pagpapakuri ha ira. Antes pa an elekson, kinahanglan dirudiretsa hira ngan manawagan nga patalsikon hiya ha poder. Kinahanglan magkaurusa an pinakahiluag nga pwersa ngan oposisyon ha pagkundenar ngan pagsukot kan Duterte tungod ha grabe nga korapsyon ha butnga han pandemya ngan grabe nga krisis. Kinahanglan nira ulangon an ngatanan niya ngan larang nga igpabilin an iya tiraniko nga paghahadi. □

Mapan-gipit nga ordinansa ha tahub han pagpabakuna

Militarisado ngan mapan-gipit an pamaagi han reaksyunaryo nga gubernerno agud mapugos an katawhan nga magpabakuna.

Hatin Enero 24, iginmando ni gubernador Edwin Ongchuan pinaagi han usa nga *executive order* an "no vaccine, no entry" ("kun diri bakundo, diri poyde sumulod") ngan "no vaccine, no ride" ("kun diri bakundo, diri poyde sumakay") nga palisiya ha bug-os nga Northern Samar. Kasumpay han Alert Level 4 nga istatus han prubinsya, nagsabalaud gihapon an Sangguniang Panlalawigan hin ordinansa nga ha esensa, nagpupungkong ha gios han mga diri bakunado ngan dugang nga naghahatag kadtungan ha panmilitar nga intervensyon ha pag-atubang han pandemya.

Wala-tuo an tsekpoyn han mili-tar ngan pulisia ha prubinsya. Ilarum han ordinansa, diri poyde makasakay ha mga pampubliko nga sarkyan an mga waray pa nabakunahan. Kinhanglan ipakita han komyuter an iya *vaccination card* kalakip an usa nga *valid ID*. Kun waray mapakita, obligado naman nga gumastos para ha RT-PCR nga *test* agud makabiyahe.

Ginmamando gihapon han ordinansa nga magpaskin hin mga "no vaccine, no entry" nga mga karatula ha mga pribado ngan pampubliko nga establisimyento. Gindidiri an mga diri bakunado nga sumulod ha mga restawran, hotel, mall, ngan iba pa nga tawuhon nga lugar.

Waray bakuna, waray pagkaon ha lamesa

Perwisyo ha panginabuhi han masa ini nga ordinansa tungod kay diri poyde sumulod ha trabaho an diri bakunado. Labina ha inadlaw nga *no work, no pay* nga istatus han damo nga trabahador, an kawaray bakuna,

kawaray gihapon hin pagkaon ha lamesa han damo nga pamilya.

Kun masulod man ha trabaho, obligado an mga diri bakunado nga magpakita hin resulta han RT-PCR test kada duha kasemana. Ha luyo han kawaray substantibo nga ayuda, kahimubo han suhol ngan samwak nga kontraktwalisasyon ha pangempleyo, susugbungon han trabahador an pira kayukot kapisos nga gastos ha pagpa-test tungod kay diri gin-oobligar han ordinansa an mga kompaniya nga batunon ini.

Kun waray bakuna, waray gihapon eskyla para ha mga kabatan-unan-estudyante. Kasumpay han Alert Level 4 nga istatus han prubinsya, nahibalita an pagpatuman han "no vaccine, no module" ha Bobon Elementary School ngan pira pa nga eskoylahan kun diin igindidiri an pagkuha hin modyul han mga kag-anak nga diri bakunado.

Kriminal nga kapasibay-an

Pwersahay an pamaagi han gubernerno han pagpabakuna ha katawhan tungod ha natikaluros nga pagtapod nira ha rehim-en nga putos hin kapalpakan, kapasibay-an, anomaliya ha pag-atubang han krisis ha pandemya. Pakyas liwat an rehim-en Duterte nga kumbinsihon an katawhan nga magpa-

bakuna ngan klaruhon an mga diri siyentipiko nga tulohan pinaagi han epektibo nga kampanya ha importasyon.

Ha Eastern Visayas, aada pa la ha 45.5% (2.2 kamilyon) han kabugusan ngan masobra 4.8 kamilyon nga target nga populasyon han rehiyon an hul-os nga nabakunahan. Pinakahimubo dinihi an Northern Samar nga aada pala ha 45.3% o 214,205 nga indibidwal an hul-os nga nabakunahan.

Nagpapadayon an kriminal nga kapasibay-an ni Duterte. Ha 2022 nga badyet, nagpapabilin nga diri prayoridad an pagbakuna ngan panmedikal nga solusyon ha pandemya. Aada la ha ₱48.2 kabilyon nga pondo an gin-alutaga ha pagpalit hin mga bakuna kun diin ₱2.8 kabilyon la an nahisakob ha badyet han Department of Health.

Tungod ha palpak nga pag-atubang ha pandemya ngan maluya nga sistema pankalibsugan ha nasud, diri hirayo nga iga-patuman gihapon ini nga mga mapan-gipit nga pitad ha bug-os nga rehiyon. L

REPORT HAN DOH Enero 25

58,695 kumpirmado nga kaso han Covid-19 ha Eastern Visayas

54,091 nakarekober **635** namatay

3,969 aktibo nga kaso

HA NORTHERN SAMAR

4,165 kumpirmado nga kaso

3,890 nakarekober **99** namatay

17 aktibo nga kaso

2022 Nasyunal nga Badyet KORAPSYON NGAN MILITARISMO, NAGPAPADAYON NGA PRAYORIDAD NI DUTERTE

Pondo para ha **MILITAR**

Ha ₱5.2 katrilyon nga pondo han gubyerno yana nga tuig, maabot ha

₱421.47 kabilion

an gin-alutaga para ha militar ngan ₱862.4 kabilion para ha imprastraktura, samtang aada la ha

₱268.4 kabilion

an pondo para ha pankalibsguan nga sektor ha butnga han krisis ha pandemya.

Taramdan: Philippine News Agency

Pondo para ha **KORAPSYON**

Ha ₱268.4 kabilion nga gintig-ob nga pondo han Department of Health ngan PhilHealth,

₱45.4 kabilion

an balor han mga aytem nga **waray klaro nga surok han pondo**, nakahigot ha kapritso ni Duterte, ngan bulnerable ha korapsyon. Samtang, **maabot la ha ₱48.2 kabilion** nga pondo an gin-alutaga ha **pagpalit hin mga bakuna**.

Taramdan: Philippine News Agency

GERRA KONTRA KATAWHAN nga pondo

₱223.78 kabilion

para ha Armed Forces of the Philippines (AFP)

₱190.69 kabilion

para ha Philippine National Police (PNP)

₱17 kabilion

para ha National Task Force to End Local Communist Armed Conflict (NTF-ELCAC)

Taramdan: Rappler

Pondo han **KAPASIBAY-AN** **₱102.5 kabilion la**

ha ₱220 kabilion nga kinahanglan nga ayuda an igin-alutaga para ha mga paraguma. **Waray gihapon emergency assistance fund** para ha Covid-19 yana nga tuig.

Taramdan: IBON Foundation